

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Острозька академія»
Кафедра української мови та літератури

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ

з «Української мови (за професійним спрямуванням)»

Остріг
Видавництво Національного університету «Острозька академія»
2019

УДК 811.161.2 (049.3)
ББК 81
Х – 76

*Методичні поради
обговорено й схвалено на засіданні кафедри
української мови та літератури
Національного університету «Острозька академія»
(протокол № 9 від 16 січня 2019 року)*

Автор-укладач – І. М. Хом'як, доктор педагогічних наук, професор, академік Академії наук вищої школи України, завідувач кафедри української мови та літератури, голова навчально-методичної ради Національного університету «Острозька академія»

Методичні поради з «Української мови (за професійним спрямуванням)» / автор-укладач І. М. Хом'як.
Остріг: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2019. 56 с.

УДК 811.161.2 (049.3)
ББК 81

© Хом'як І. М., 2019
© Видавництво Національного університету
«Острозька академія», 2019

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1	7
ТЕМА: Логічність мови	7
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2	9
Тема: Чистота мови	9
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3	11
Тема: Професійна культура моно- і діалогічного мовлення	11
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4	13
Тема: Виразність мови	13
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5	15
Тема: Орфоепічні норми й поширені відхилення від них	15
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6	18
Тема: Науково-лінгвістична транскрипція	18
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7	21
Тема: Образність мови	21
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8	23
Тема: Лексичні засоби української мови	23
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 9	25
Тема: Правописні норми української мови	25
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 10	27
Тема: Морфологічні норми й поширені відхилення від них	27
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 11	29
Тема: Речення як основна одиниця мови й мовлення	29
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 12	32
Тема: Типи речень за метою висловлювання	32

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 13	35
Тема: Порядок слів у простому реченні	35
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 14	37
Тема: Аналіз будови складносурядних речень	37
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 15	41
Тема: Складнопідрядні речення	41
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 16	46
Тема: Безсполучникові складні речення. Сполучниково-безсполучникові складні конструкції	46
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 17	54
Тема: Мовна майстерність і підготовка до публічних виступів	54

ПЕРЕДМОВА

В умовах розбудови української держави все більшого значення набувають проблеми духовної культури нації. Істотним елементом її є мова – акумулятор знань і соціального досвіду, один із найголовніших засобів самовираження особистості. Розвій духовної культури соціуму визначається насамперед станом функціонування мови в усіх сферах суспільної діяльності й особливо – мовною культурою індивідуумів. Ця проблема невіддільна від осмислення національного й соціокультурного феномена мовної особистості загалом і мовної особистості філолога зокрема.

Готувати висококваліфікованих фахівців, які бездоганно володіють державною мовою, – завдання вищої школи. Курс сучасної української літературної мови у ВНЗ продовжує формування національно-мовної особистості, розширює мовну компетенцію майбутнього спеціаліста у професійній сфері.

Сучасна українська літературна мова (за професійним спрямуванням) охоплює теоретичні відомості про українську мову і спрямована на практичне засвоєння структурних рівнів мовознавчої науки, що становлять структуру сучасної української мови: фонетичний рівень, на якому виявляється звукова природа мови, що є основою акустичного й графічного образів української мови; морфемний рівень, що відображає зародження знаковості мови: морфеми – значущі одиниці мови, які виформовують, доповнюють чи змінюють значення слова; лексичний рівень, на якому формується універсальна й унікальна за своєю сутністю вища одиниця мови – слово, що має лексичне значення; граматичний рівень: підпорядковуючи собі мовні одиниці інших рівнів, зокрема лексичного, за їх співвіднесеністю з реаліями дійсності встановлює правила й порядки групування слів за граматичним

значенням на класи, розряди, частини мови; диктує граматичні закони та моделі основної комунікативної одиниці – речення.

Курс сучасної української мови спрямований на те, щоб навчити студентів користуватися нормами літературної мови в різноманітних практичних мовленнєвих сферах, видах мовленнєвої діяльності; спонукає до мовленнєвої довершеності, яка виявляється в логічності, точності, чистоті, багатстві, виразності висловлювань, прагненні оволодіти мовою, її зображувальними, термінологічними, емоційно-експресивними багатствами.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

ТЕМА: Логічність мови

Контрольні питання:

1. Логічність як ознака культури мовлення.
2. Ознаки логічного мовлення.
3. Причини логічних неадапцій.
4. Аналіз рольової гри «Високий рівень культури мовлення – важливий показник професійної підготовки філолога».

Література:

- Бабич Н. Д. Основи культури мовлення. Львів: Світ, 1990. С. 105–110.
- Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови: навч. посібник. Львів: Світ, 2003. С. 290–295.
- Культура мови: від теорії до практики: монографія / за ред. Л. В. Струганець. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2015. 216 с.
- Культура фахового мовлення: навч. посібник / за ред. Н. Д. Бабич. Чернівці: Книги – ХХІ, 2011. 528 с.
- Левчук І., Матящук Л. Основи культури мовлення: особливості, поради, роздуми: навч. довідник. Луцьк: Вежа-Друк, 2017. 164 с.
- Мацько Л. І., Мацько О. М., Сидоренко О. М. Українська мова. Сучасний довідник. Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2012. С. 611–612.
- Хом'як І. М. Українська мова – державна мова України. *Історія української державності: зб. виступів учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції*. Рівне: МЕРУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2016. С. 21–23.

Навчальне видання

Іван Миколайович ХОМ'ЯК

**Методичні поради з «Української мови
(за професійним спрямуванням)»**

Комп'ютерна верстка *Наталії Крушинської*

Формат 42x30/4. Ум. друк. арк. 3,25. Наклад 100 пр. Зам. № 4–19.
Папір офсетний. Друк цифровий. Гарнітура «Times New Roman».

Виготовлено ФОП видавець Свинарчук Р. В.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи РВ № 27 від 29 липня 2004 року.
Тел. (+38096) 649 20 20, e-mail: 35800@ukr.net